

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Lobbyen: Blijspel of Grieks drama?

Drimmelen, K. van; Smolenaars, M-L.

Citation

Drimmelen, K. van, & Smolenaars, M. -L. (1996). Lobbyen: Blijspel of Grieks drama? *Bestuurskundige Berichten*, 11(1), 29-30. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233969>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233969>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

de van de spoorlijn zag. Dit symboliseerde letterlijk en figuurlijk 'het eindstation'. Ook dit kamp was bijzonder ruim opgezet en besloeg een hele grote oppervlakte.

Na ons late vertrek uit Auschwitz kwamen we in Wroclaw aan waar we alleen de nacht door zouden brengen. De volgende dag zouden we naar Berlijn gaan.

Zaterdag 16 September

Vandaag gingen we terug naar Berlijn, we kwamen door een file te laat op onze excursie naar de Bundestag. De receptioniste was erg aardig en regelde dat onze excursie toch nog door kon gaan. De Bundestag was in verbouwing dus we kregen een film te zien die ook een goede indruk gaf van het gebouw. De Bundestag is het verkozen parlement van Duitsland, haar leden worden voor vier jaar gekozen. Functies van de Bundestag zijn: wetgeving, controle van de overheid, controle van de financiën, verkiezen van de president van de Bundestag en de vice presidenten, verkiezingen van de helft van de rechters van de federale constitutionele rechtbank, etcetera. Kortom een heel belangrijk orgaan. Leden van de Bundestag met dezelfde ideeën kunnen een parlementaire groep vormen met minimaal vijf procent leden van de Bundestag (= 34 leden).

Beslissingen die ze nemen worden voorbereid in werkgroepen. De president van de Bundestag (of een vice-president geassisteerd door twee leden van de Bundestag) zit de plenaire vergadering van de Bundestag voor. De president representeert de Bundestag in externe relaties, speelt een belangrijke rol bij verkiezingen van de federale president, gaat over de bewaking van het terrein en de gebou-

wen etc. De Bundestag kiest de federale kanselier, federale ministers worden door de federale president gekozen. De Bundestag kan de overheid afzetten wegens gebrek aan vertrouwen. We kregen heel veel te horen tijdens deze excursie, teveel om hier op te schrijven. De onderwerpen waren: commissies in de Bundestag, de Bundesrat, hoe werkt de controle van de overheid en hoe gaat wetgeving in zijn werk.

Verder kregen we op dia's ook te zien hoe Hitler de Bundestag gebouwd zou willen hebben, vier maal zo groot, breed en hoog als het nu is. Ook werd er verteld hoe het Derde Rijk aan zijn einde kwam, en hoe Hitler en zijn echtgenote zelfmoord pleegden. Dit was interessant voor ons, daar we net uit Auschwitz kwamen en omdat deze informatie voor de meeste van ons nieuw was.

Na afloop kregen we een warme lunch aangeboden, hier waren we wel aan toe na de toch wel lange zit in de bus. Na de lunch, die overigens pas om 16.00 uur

plaatsvond, kon iedereen de stad in gaan. We zouden elkaar later die avond weer zien in een restaurant waar we ter afsluiting van de excursie met iedereen zouden gaan eten, mede ter gelegenheid van de verjaardag van onze buschauffeur in een Joegoslavisch restaurant.

De laatste avond van onze Buitenlandse excursie besloten om we om nog maar eens flink de bloemetjes buiten te zetten. En hoewel de jeugdherberg in Berlijn al om middernacht op slot ging, slaagden we er toch in om nog binnen te komen dankzij een heel behulpzame mederwerker.

Zondag 17 September

Helaas alweer de laatste dag van onze excursie, dus vertrokken we alweer vroeg richting Nederland. Om 18.00 uur bereikten we Leiden weer, allemaal moe, maar zeker voldaan!!!

Lobbyen: Blijspel of Grieks drama?

Op 18 oktober werd door de BIL een groots forum georganiseerd ter gelegenheid van haar tweede lustrum. Titel van het forum was "Lobbyen; Blijspel of Grieks drama voor de democratie. Voor het forum was dit keer niet gekozen voor een opzet met referaten en co-referaten, maar er waren verschillende debatrondes.

Karen van Drimmelen en Marie-Louise Smolenaars

De organisatoren van het forum, Harold Schepers en Marc Fox, hadden een naslagbundel samengesteld voor het forum met daarin informatie over het fenomeen lobbyen, achtergrondinformatie over de forumdeelnemers en standpunten van de forumdeelnemers ten aanzien van lobbyen.

Lobbyen is niet moeilijk

De middag werd begonnen door W.H. Crane, *economic officer* van de Amerikaanse ambassade in Den Haag, die uiteenzette welke plaats het lobbyen in neemt binnen de politiek in de Verenigde Staten. Daarna hield dagvoorzitter Pijnenburg, universitair docent politieke wetenschappen aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, een referaat waarin hij inging op de mythevorming rond lobbyen; lobbyen is helemaal niet zo moeilijk en bijzonder als mensen denken, de vraag of lobbyen wel of niet democratisch; als je uitgaat van de definitie dat lobbyen een informeel is en dat het plaatsvindt achter de schermen lijkt lobbyen erg ondemocratisch, maar hiertegenover staat dat de meeste politieke handelingen plaatsvinden binnen een kleine groep. Daarnaast ging hij in op de vraag of er meer controle moet komen op lobbyen.

De vraagstelling voor de eerste debatronde was: "Lobbyen is voor mij ...".

Al snel werd duidelijk dat lobbyen een hele hoop dingen kan betekenen en dat er nog geen algemeen geaccepteerde definitie van lobbyen is. Zo vond de heer Denig, directeur van het *public affairs*-bureau Denig Consultancy, dat lobbyen uitsluitend betrekking heeft op professionele activiteiten.

De heer Van Schouwenburg, *director Public Affairs* bij AT&T maakte bezwaar tegen de eerder door Pijnenburg gebruikte definitie dat lobbyen informeel is en achter de schermen plaatsvindt. Hij vindt dat openheid vaak wordt gebruikt door rechtzoekenden. Daarnaast werd duidelijk dat Greenpeace meer doet dan alleen actievoeren om haar doelen te bereiken. Greenpeace beschikt ook over een groep mensen die congressen en dergelijke bezoekt om daar te lobbyen.

De stelling voor de tweede debatronde luidde: "Lobbyen is een bedreiging voor democratisch bestuur, omdat het niet in de openbaarheid plaatsvindt".

De heer Koeckhoven, algemeen directeur van de Federatie van Land- en Tuinbouworganisaties Nederland, alsmede algemeen secretaris van de Katholieke Nederlandse Boeren en Tuinders Bond, is van mening dat inspraak zonder inzicht leidt tot een uitspraak zonder uitzicht en dat lobbyisten no-

dig zijn om het inzicht van de politici te vergroten. Hij is van mening dat controle op lobbyisten niet direct nodig is omdat lobbyen zelfregulerend werkt. Als je één keer foute informatie levert, hoef je nooit meer terug te komen bij een politicus.

De heer De Kok, gedurende elf jaar lid van de Tweede Kamer, wees er op dat politici niet alleen worden bezocht door lobbyisten, maar dat een groot deel van hun eigen werk ook bestaat uit lobbyen. Daarnaast is hij van mening dat politici veel beter functioneren door het bestaan van lobbyisten, omdat ze zo in plaats van uitsluitend de door ambtenaren opgestelde stukken over een bepaald onderwerp te lezen allerlei standpunten over een onderwerp kunnen horen door enkele lobbyisten met verschillende belangen ten opzichte van het bepaalde onderwerp uit te nodigen. De belangrijkste lobby vindt echter niet plaats op het niveau van de politiek, maar op het niveau van de ambtenarij. Hoe eerder je in een bepaald beleids- of wetgevingsproces begint met lobbyen, hoe beter de lobby.

De heer Vermeulen, lid van de Raad van Bestuur van de Bank Nederlandse Gemeenten, is, net als de heer Van Schouwenburg in de vorige debatronde, van mening dat lobbyen vaak zorgt voor meer openheid. Hij wijst op het dat er in Nederland zeer veel door de

overheid in het leven geroepen geïnstitutionaliseerde belangenbehartigers zijn op het gebied volkshuisvesting, landbouw & visserij etc., en dat het vaak helemaal niet duidelijk is wat daar allemaal gebeurt.

De stelling voor de derde debatronde was: "Lobbyen is een bedreiging voor democratisch bestuur omdat niet alle partijen gelijk gehoord worden".

De heer De Leur, hoofd Persvoorlichting en Public Relations van Siemens Nederland, is verbaasd over het feit dat iedereen het in de zaal het er mee eens is dat lobbyen van democratisch belang is. Het bedrijfsleven heeft het volgens hem niet slecht voor met de samenleving, maar er moeten anderen zijn die de vinger kritisch aan de pols houden. Siemens deed tot

voor kort niet aan lobbyen, maar dit is de laatste jaren getriggert door de lobby van organisaties als Greenpeace.

De heer van der Hoek, voorzitter van de algemene vakcentrale, is het niet eens met de stelling en vindt de stelling ook niet juist omdat met deze stelling er volgens hem vanuit wordt gegaan dat lobbyen uitsluitend plaatsvindt in de Tweede kamer zelf.

Mevrouw Voogd, medewerker Internationale Verdragen bij Greenpeace Nederland, reageerde vanuit het publiek op de stelling, zij vindt dat veel bedrijven meer geld hebben dan milieuorganisaties en dus meer lobbyisten kunnen inzetten.

Mevrouw Tiddens, managing partner en senior-adviseur *public affairs* bij Bennis BPR, was het hier niet mee eens. Milieuorganisaties kunnen volgens haar makkelijker

lobbyen omdat het milieu iets is wat iedereen aangaat en het zal moeilijker zijn voor een bedrijf om te laten zien dat door de negatieve effecten die een bepaald beleid heeft op dit ene bedrijf het algemeen belang in het geding komt.

Na het forum werd door de heren Bosma, Exman en De Vos, van de vereniging voor public relations en voorlichting, de NGPR, de eerste Nederlandse "Literatuurlijst Public Affairs" gepresenteerd. ■

De auteurs zijn redacteur van de Bestuurskundige Berichten

De verenglijking van het Nederlands: ook binnen de bestuurskunde

Onze jonge, trendbewuste staatssecretaris Robin Linschoten probeert de onbeheerste WAO-groei wat terug te dringen door particuliere verzekeraars in te schakelen. In de Tweede Kamer sprak hij over *opting out*. Premier Kok remde hem snel af en sprak van te veel *way out*, omdat ook hij kennelijk moeite had met dat onnodige gebruik van de Engelse taal. Kok heeft gelijk, want de modieuze onzin om steeds meer Engelse woorden te gebruiken, terwijl dat volstrekt overbodig is, grijpt snel om zich heen.

Marc E. Fox

Luister en kijk maar eens goed naar de reclame die dagelijks op ons afkomt en het begint je te duizelen. Zo spelen ze bij de NIMA een *marketing game*, heeft Noordwijk een *business centre* en organiseert het weekblad INTERMEDI-AIR een *government game*. Of wat dacht je van die hardop denkende zakenman, die zich ongerust

maakt over gebrek aan personeel en steeds weer volkomen onnodig over de *crew* leutert. Maar het kan nog veel gekker, want op diezelfde STER hoorde ik onlangs nog een spotje van zo'n bank - die tegen weinig geld je uitstaande rekeningen koopt - over *local presence* en *global powers* spreken. Trouwens ook Philips kan het niet

laten in Nederland volkomen overbodig Engels te brabbelen, door het met grote hardnekkigheid te hebben over Philips dat *invents for you* en *makes things better*.

Geen wonder dat ook de andere segmenten van de maatschappij steeds meer doortrokken raken van deze afbraak van de Nederlandse

taal. Natuurlijk, als je een onderneming hebt, die het van de export moet hebben, zou je wel gek zijn als je je bedrijf een typisch Nederlandse naam gaf, zoals 'De Kwaadsteniet Bloembollenteelt'. Wil je je in zo'n geval ook elders in de wereld verstaanbaar maken, dan zul je wel moeten.

Als je echter bij KPN solliciteert als 'Top Universitair Talent', wordt je meegedeeld, dat de KPN weliswaar Nederland als thuisbasis heeft, maar ook een *truly pan-European supplier of telecommunication services* is. Zien ze je wel zitten, daar bij KPN, dan krijg je een *intake*-gesprek met een heuse *recruiter*. En wordt je eindelijk aangenomen dan bestaan er uitstekende mogelijkheden voor hen die geen problemen hebben met *job rotation* en *brainstorming*. Dring je nog verder door in de Haagse Bluf-wereld, dan mag je zelfs naar een toespraak luisteren, die *The Choice of a New Generation* als titel draagt. Trouwens, bij de Open Universiteit, één van die modegrillen uit de jaren tachtig, waarmee het niet al te goed gaat, weten ze er ook weg mee, want de *performance* van de leiding wordt onderzocht door middel van een *management audit*, onder meer uitgevoerd door *consultants* afkomstig van een gerenommeerd *consultancy firm*. Adviseurs van een adviesbureau zijn daar kennelijk niet toe in staat.

Over de omroep kunnen we kort zijn: een programma deugt pas echt als het een titel draagt in brabbel-Engels, zoals de *Honey-moonquiz*, *Backstage*, *Tros Adventure*, de *Playbackshow*, terwijl vele tientallen titels klakkeloos uit het Engels worden overgenomen zonder ook maar de minste moeite te doen tot een goede vertaling te komen.

Maar wat te denken van die *flower shop* in Amsterdam, alwaar ik hangmandjes voor planten zag,

die *hanged baskets* werden genoemd. En dan praat ik nog niet eens over al die *shops*, zoals de kopieerzaken, die zichzelf *print-shop noemen*, ondanks dat het naar mijn weten geen drukkerijen zijn, en de recht-op-en-neer slagerij, die plotseling *meat shop* heet.

Andere sectoren doen eveneens vrolijk mee. Zo schijnt er bij Utrecht een nieuwe stad uit de grond te moeten worden gestampt voor meer dan 100.000 inwoners en met overdekte autowegen. Kennelijk geld en ruimte zat, denk je dan in je wanhoop over deze voornemens, die worden uiteengezet in een, ja hoor, *master plan*. En ook Schiphol heeft het in haar uitbreidingsplannen over het willen uitgroeien tot een *mainport*, wat dat dan ook moge zijn.

Verder wil ook de industriebond FNV, die zo goed weet hoe het in Nederland moet, maar in eigen huis de grootste puinhoop heeft, zijn problemen onder meer verhelpen door *co-makership*, oftewel 'de leden doen zelf mee'. Nou, zeg dat dan ook! En in een omroepblad met de naam *broadcast magazine* las ik laatst dat de radeloze, door de overheid uitgebeende Hilversumse omroepen overwegen *channel managers* in dienst te nemen, die orde op zaken moeten stellen. Een zenderchef zou dat nooit kunnen. En wist je dat de steeds hoger wordende gezondheidskosten voortkomen uit het ontbreken van *countervailing forces* en dat ze dit op het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gaan bestrijden met een *taskforce* onder leiding van een heuse top-ambtenaar?

Wie als bestuurskundige vandaag de dag nog als een dergelijke ambtenaar bij de *non-profit* sector of de van dit begrip afgeleide *not for profit* sector komt te werken - niemand schijnt heden ten dage

meer in de publieke sector te werken - zal moeten leren dat er tevens mensen op de ministeries rondlopen met het *label* (oh wat een mooie bestuurskundige term) van *systems analyst*, *staff development* ambtenaar, en *systems support* medewerker. De meest lelijke functie-omschrijving die ik in de vacaturelijst van de nationale overheid ben tegengekomen, was die van *all-round* verificateur. Deze omschrijving is niet alleen ten dele een vertaling uit het Engels, maar ten dele ook nog eens een bar slechte vertaling.

Blijkbaar is het de onderafdeling Verificatie en Betaalbaarstelling van de Centrale Directie Financieel-Economische Zaken van het ministerie van Justitie (oef!) nog nooit te binnen geschoten dat de persoon die bovengenoemde functie zou gaan vervullen wellicht een veel tevredener ambtenaar zou zijn als hij gewoon zou worden aangesproken met de titel 'algemene medewerker verificatie'. Ook binnen de bestuurskunde, dat wellicht binnenkort *public administration* zal heten, kunnen we er wat van, gezien het feit dat we het steeds vaker over begrippen hebben als *zero sum games*, *feedback*,

groupthink, *single-* en *double-loop* leren, *policy windows*, *top-down* en *bottom-up*, *backward mapping* en *efficiency*. Sommige taalbewuste Nederlandse bestuurskundigen weten echter gelukkig nog steeds dat een woord als *efficiency* heel goed naar het Nederlands vertaald is door het woord 'efficiëntie'. Helaas zal dit woord waarschijnlijk binnenkort - als het nu al niet gebeurt - verkracht worden door een heel ander slag Neerlandici, die ook al de sectie Informatiekunde van de vakgroep Bestuurskunde van de Erasmus Universiteit Rotterdam lijken te zijn binnengedrongen.

'Efficiëntie' moet immers geschre-